

JADWIGA KAIM-OTRĘBA I RYSZARD OTRĘBA – GRAFIKA

Janina Wallis

Biblioteka Uniwersytecka, kurator wystawy

Wystawa towarzysząca Międzynarodowemu Triennale Grafiki Kraków 2018 - festiwalowi sztuki o światowej randze i takim samym zasięgu oddziaływania - staje się okazją do prezentacji dorobku wybitnych polskich grafików, reprezentujących krakowskie środowisko artystyczne.

Profesor Ryszard Otręba, jeden z najwybitniejszych mistrzów współczesnej grafiki, długoletni profesor krakowskiej Akademii Sztuk Pięknych i profesor wizytujący uczelnie artystyczne m. in. w Australii i USA, odniósł sukces potwierdzający rangę polskiej grafiki i jej znaczenie dla sztuki drugiej połowy XX wieku i czasów obecnych.

Jadwiga Kaim-Otręba zdobyła liczne nagrody, a jej dorobek artystyczny i wystawienniczy znany jest także w świecie. Jej drzeworyty niezmiennie budzą podziw. Jako jeden z pierwszych, już w lutym 1963 roku zachwycił się nimi prof. Maciej Gutowski na łamach *Gazety Polskiej* w recenzji:

(...) pisząc o wystawie dwojga debiutantów w zakopiańskiej galerii Pegaz zachwycił się drzeworytami Jadwigi Kaim-Otrębowej. Co do prac Ryszarda - odnotował skomplikowania formalne i wyraził nadzieję, że młody grafik rozwinie się (...). Powiedzmy - rozwinął się bardziej niż przewidywał krytyk, zresztą wybitny, niezależny w swoich sądach, najlepszy, jakiego miał Kraków w tamtych latach¹.

Jej prace znajdują w wielu muzeach w kraju i zagranicą oraz w kolekcjach prywatnych.

Jako że na V roku studiów uczęszczałem dodatkowo na grafikę do pracowni wkleśtodruku prof. Mieczysława Wejmana - wspomina Profesor - zaczęłem wraz z moją żoną Jadwigą Kaim-Otrębą uprawiać grafikę artystyczną - chyba z powodzeniem, gdyż w konkursach na najlepszą grafikę miesiąca zdobywaliśmy nagrody.

Ryszard Otręba, wybitny specjalista z zakresu komunikacji wizualnej, badacz procesów widzenia i ich związków z zagadnieniami semiologii wizualnej i projektowania, jest twórcą o ogromnym dorobku naukowym, dydaktycznym i projektowym, odnoszącym się do złożonych systemów komunikacji wizualnej, aranżacji wystaw i projektowania graficznego, zarówno dwuwymiarowego, jak i z wykorzystaniem cyfrowych technik multimedialnych.

Ich dwoje i grafika - jubileusz 50 lat życia ze sobą i z grafiką - Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba świętowali na wspólnej wystawie w Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha otwartej w czerwcu 2011 roku.

Tym razem to Galeria Biblioteki Uniwersytetu Zielonogórskiego ma zaszczyt zaprezentować 99. indywidualną wystawę Profesora Ryszarda Otręby i 100. wystawę zbiorową Jadwigi Kaim-Otręby. 57 lat ich wspólnego życia i twórczenia zaowocowało olbrzymim dorobkiem, w którym grafika, również ta poświęcona rodzinie, zajmuje szczególnie istotne miejsce. Ryszard Otręba cały czas wykonuje pojedyncze, bardzo osobiste prace dedykowane najbliższym,

¹ Jolanta Antecka, *Ich dwoje i grafika*, *Dziennik Polski*, 3 czerwca 2011 r. <http://www.dziennikpolski24.pl/artukul/3009352,ich-dwoje-i-grafika,id,t.html>

FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

Jadwiga Kaim-Otręba, (1935) urodzona w Krakowie. Studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie w latach 1954-1960, dyplom na Wydziale Grafiki w pracowni prof. Konrada Szrednickiego. Od roku 1960 członek Związku Polskich Artystów Plastyków. Członek Zarządu Sekcji Grafiki ZO ZPAP w Krakowie 1963-1967. Nauczyciel rysunku w Technikum Odzieżowym w Krakowie 1968-1980.

Brała udział w około 100 zbiorowych wystawach grafiki, rysunku i plakatu w kraju i za granicą, m.in. w Austrii, Belgii, Berlinie Zachodnim, Czechosłowacji, Francji, Kubie, RFN, Szwajcarii, Szwecji, Turcji, USA, Włoszech oraz w Międzynarodowym Biennale Grafiki w Krakowie, Międzynarodowej wystawie XYLON-u Artyści przeciw wojnie i przemocy - artyści w obronie pokoju w Berlinie, Warszawie, Paryżu, Schwetzingen, Bydgoszczy, Toruniu, XYLON 11 Międzynarodowym Triennale Grafiki w Winterthur, Międzynarodowej Wystawie Grafiki Kanagawa.

Zorganizowała szereg indywidualnych wystaw grafiki i rysunku, między innymi w Zakopanem, Sztokholmie, Erfurcie, Genewie, Krakowie, Warszawie. Jej prace znajdują się w zbiorach Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Archidiecezji Warszawskiej, Muzeum w Tarnowie, zbiorach miejskich w Zakopanem, zbiorach Ministerstwa Kultury i Sztuki w Warszawie, zbiorach grafiki Związku Polskich Artystów Polskich w Krakowie, National Museum w Sztokholmie, zbiorach Konstfrämjandet w Sztokholmie, zbiorach Pratt Graphics Center w Nowym Jorku, oraz w zbiorach prywatnych w kraju i za granicą.

jak: *Listy do Jadwigi*, *Drugie lato Pawełka* (1971), *Drugie lato Mateusza* (1973).

Już od 14 lat Ryszard Otręba współpracuje z Artoteką Grafiki Biblioteki Sztuki Uniwersytetu Zielonogórskiego. Pierwsza jego wystawa w Galerii Grafiki Biblioteki Sztuki odbyła się w kwietniu 2004 r. Towarzyszył jej wykład *Czynniki zmienności percepcji znaku*. Następnie, na wystawie zbiorowej *Z Kolekcji Artoteki Uniwersytetu Zielonogórskiego* w listopadzie 2010 roku, prezentowaliśmy jego gipsoryt *Pokłon III* z 1967 roku. Ówczesny wernisaż inaugurował zakończenie budowy nowej Biblioteki Uniwersyteckiej.

FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

Ryszard Otręba (1932) urodzony w Suszcu. 1953-1959 studia w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, dyplom z wyróżnieniem na Wydziale Architektury Wnętrz; 1966-1967 stypendium Departamentu Stanu USA w Pratt Institute w Nowym Jorku. 1971-1998 kierownik Katedry Komunikacji Wizualnej Wydziału Form Przemysłowych ASP w Krakowie (założyciel). Profesor zwyczajny. 1986-1988 przewodniczący Komitetu Organizacyjnego Międzynarodowego Biennale Grafiki w Krakowie. Od roku 2002 członek czynny Polskiej Akademii Umiejętności.

Juror wystaw międzynarodowych: 1972 Paryż, 1974 Brno, 1976 Warszawa, 1977 Lublana, 1986 San Juan (Portoryko), 1987 Winterthur, 1989 Biella, 1992 Gdańsk, 1993 Maastricht, 1993 Majdanek, 1994 Warszawa, 2002 Łódź, 2008 Warszawa.

Laureat ponad 80 nagród i wyróżnień uzyskanych na krajowych oraz międzynarodowych wystawach i konkursach grafiki, rysunku i plakatu w kraju oraz za granicą. Zorganizował 99 indywidualnych wystaw grafiki, rysunku i plakatu w kraju i za granicą.

Laureat nagród I i II stopnia Ministra Kultury, Nagroda Stolecznego Królewskiego Miasta Krakowa w dziedzinie kultury i sztuki za całokształt twórczości artystycznej 2007; Laureat Srebrnej Laski z Różą Czerwoną Towarzystwa Przyjaciół Warszawskiej ASP 2009; Srebrny Medal Zasłużony Kulturze Gloria Artis 2008; Profesor Honorowy Akademii Sztuk Pięknych im. Jana Matejki w Krakowie 2012; Nagroda im. Witolda Wojtkiewicza, ZPAP Okręgu Krakowskiego 2013.

Ogólnopolski Tydzień Bibliotek odbywający się pod hasłem *Biblioteka zawsze po drodze, nie mijam - wchodzę* 9 maja 2011 r. stał się okazją do kolejnej wystawy prof. Otręby w Galerii Grafiki Biblioteki Sztuki. Poświęcona została ona jego abstrakcyjnym pracom z cyklu *Wyodrębnienie znaku*, wykonanym w technice cyfrowej, utrzymanym w pełnej skali walorów - czerni, bieli i szarości. Jak zauważył prof. Jan Pamuła, autorytet dyscypliny: *Realizacje graficzne Ryszarda Otręby w swej abstrakcyjności, jak sam podkreśla w jednym z wywiadów, są pozbawione jakichkolwiek odniesień - będąc [...] obrazami [...] zawierającymi autonomicznymi przesłaniem, stają się nośnikami duchowo-*

ści i sposobem ujawniania treści duchowych. W pewnym sensie - miejscem objawiania bytu. Mimo, że artysta się od tego odżegnuje, jego twórczość ma głęboki wymiar moralny.

Grafiki Ryszarda Otręby w swej ascetyczności przypominają czarno-białe malarstwo zen. Istnieje duża zbieżność, zarówno w sposobie traktowania sztuki, procesu kreacji, jak charakteru samego znaku plastycznego, u twórców zen i w jego twórczości. Najważniejszym czynnikiem łączącym jest jednak wymiar ontologiczny i kontemplacyjny charakter twórczości - obraz staje się podporą dla oczu w drodze do obcowania z głębszą rzeczywistością. Profesor Otręba w swej sztuce graficznej sięga do samej istoty i tajemnicy twórczości.

Aktualna wystawa - jest już piątą zielonogórską ekspozycją w ramach programu Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie. Organizatorem tej edycji jest Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Wernisaż odbył się 25 maja 2018 roku w Galerii Biblioteki UZ. Honorowy patronat nad wystawą Jadwiga Kaim-Otręba i Ryszard Otręba - grafika objął Prorektor ds. Nauki i Współpracy z Zagranicą, prof. dr hab. Giorgi Melikidze. Organizatorem wystawy jest mgr Ewa Adaszyńska, starszy kustosz dyplomowany, kuratorką wystawy jest dr Janina Wallis, kustosz dyplomowany, przy współpracy dr Katarzyny Grabias-Banaszewskiej.

Pan prof. Ryszard Otręba i Pani Jadwiga Kaim-Otręba, honorowi członkowie Stowarzyszenia Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie, opowiedzieli o początkach swojej aktywności w Związku Polskich Artystów Plasty-

JADWIGA KAIM-OTRĘBA, BEZ POWROTU, 1989, GIPSORYT, 59 x 41 CM

ków oraz o konkursach na Najlepszą Grafikę Miesiąca i Biennale Grafiki w Krakowie.

Ponadto prof. Otręba, założyciel Katedry Komunikacji Wizualnej na Wydziale Form Przemysłowych, którą kierował ponad 30 lat, w wykładzie *Racjonalne metody projektowania komunikacji wizualnej* z pokazem multimedialnym, zaprezentował swe doświadczenia związane z realizacją oryginalnego programu nauczania, różniącego się od praktykowanego projektowania grafiki użytkowej na ASP w Krakowie oraz w innych uczelniach.

Warto wspomnieć, że prof. Ryszard Otręba organizując wystawy, sam projektuje do nich katalogi. Szczególnie interesujące są katalogi jego własnych wystaw, za każdym razem zaskakuje ich odmienną, nietypową formą, traktując projekt każdego katalogu jak wyzwanie. Każdy ma swoją „osobowość” określoną formatem, typografią, układem informacji, doбором papieru

i sposobem reprodukcji prac.

Obecna na wernisażu Prezes Stowarzyszenia Międzynarodowe Triennale Grafiki w Krakowie, dr Anna Marta Raczek-Karcz poinformowała, że prof. Ryszard Otręba Decyzją Międzynarodowego Jury oraz Zarządu Stowarzyszenia Międzynarodowego Triennale Grafiki w Krakowie zostaje Laureatem Nagrody Grand Prix d'Honneur w roku 2018. Nagroda przyznana jest w dowód uznania zasług Ryszarda Otręby dla rozwoju polskiej grafiki i konsekwencji kontynuowania znakomitych wzorców abstrakcji geometrycznej i głęboko humanistycznej idei.

Wystawę można zwiedzać do 31 sierpnia 2018 r. w godz. od 8.00 do 19.00.

